

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Petra Průchy a soudců Mgr. Evy Šonkové a JUDr. Tomáše Langáška v právní věci žalobce: **M. S.**, zastoupeného Mgr. Janem Blažkem, advokátem, se sídlem Dominikánská 16, Plzeň, proti žalovanému: **Krajský úřad Plzeňského kraje**, se sídlem Škroupova 18, Plzeň, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 5. 2011, č. j. DSH/1207/11, ve spojení s rozhodnutím žalovaného ze dne 18. 5. 2011, č. j. DSH/6144/11, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 25. 2. 2013, č. j. 17 A 38/2011 - 51,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 25. 2. 2013, č. j. 17 A 38/2011 - 51, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

[1] Včas podanou kasační stížností napadl žalobce (dále jen „stěžovatel“) rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 25. 2. 2013, č. j. 17 A 38/2011 - 51 (dále jen „krajský soud“ a „napadený rozsudek“), kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 5. 2011, č. j. DSH/1207/11 (dále jen „napadené rozhodnutí“), jimž bylo zamítnuto odvolání stěžovatele proti rozhodnutí Městského úřadu Nýřany ze dne 17. 1. 2011, č. j. 2/OD-PŘEST/904/10-3. Rozhodnutím správního orgánu prvního stupně byl stěžovatel uznán vinným z přestupku proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích podle § 22 odst. 1 písm. e) bodu 1 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o přestupcích“), ve spojení s § 3 odst. 3 písm. a) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů. Přestupku se měl dopustit tím, že „dne 1. 12. 2010 kolem 09,30 hod na pozemní komunikaci č. I./20 u odpočívadla u obce Nevřeň, ve směru na Úněšov řídil jízdní soupravu složenou z vozidla Mitsubishi Pajero registrační značky 1P2 2889 a nákladního přívěsu MAro registrační

značky 3P5 4227, přestože není držitelem příslušné skupiny řídičského oprávnění, neboť je držitelem pouze řídičských oprávnění skupiny A, B a k řízení této jízdni soupravy je zákonem požadováno řídičské oprávnění pro skupinu B+E.“ Za tento přestupek byla stěžovateli uložena pokuta ve výši 25 000 Kč, zákaz činnosti spočívající v zakazu řízení všech motorových vozidel na dobu 12 měsíců a stanovena povinnost uhradit náklady řízení v paušální částce 1 000 Kč. Žalovaný rozhodnutím ze dne 18. 5. 2011, č. j. DSH/6144/11, zamítl i odvolání stěžovatele proti rozhodnutí, kterým správní orgán prvního stupně opravil zřejmou nesprávnost ve výroku svého rozhodnutí ze dne 17. 1. 2011, č. j. 2/OD-PŘEST/904/10-3.

[2] Stěžovatel podal proti napadenému rozhodnutí žalobu, v níž namítl, že jeho ve výroku popsané jednání nebylo přestupkem, neboť jím chtěl odvrátit nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému zákonem. V souvislosti s tím také vytkl správním orgánům, že nezjistily skutkový stav potřebný k rozhodnutí, zda stěžovatelovo jednání nebylo učiněno v krajní nouzi či zda stěžovatelovo jednání naplňovalo kromě formálních znaků přestupku i jeho znak materiální. Dle stěžovatele totiž materiální znak přestupku naplněn nebyl, neboť jeho jednáním nedošlo k porušení či ohrožení zájmu společnosti.

[3] Krajský soud žalobu zamítl. Ztotožnil se se žalovaným v tom, že jednání stěžovatele nešlo kvalifikovat jako jednání v krajní nouzi, neboť odvracelo toliko nebezpečí hypotetické, které vůbec nemuselo nastat, a nebyla splněna podmínka subsidiarity, neboť jízdni soupravu, resp. přívěs, mohla odvézt jiná osoba disponující předepsaným řídičským oprávněním. Za tohoto stavu správní orgány nepochybily, když nezjišťovaly, jaké byly aktuální klimatické podmínky či situace na vozovce, a zda by přívěs ponechaný na místě představoval hrozící nebezpečí pro ostatní řidiče, protože taková zjištění nebyla způsobilá ovlivnit závěr, že stěžovatel nejednal v krajní nouzi. Krajský soud rovněž dospěl k závěru, že žalovaný při posouzení naplnění materiálního znaku přestupku vzal v potaz všechny stěžovatelem namítané okolnosti případu a věcně správně je vypořádal.

II. Kasační stížnost

[4] Proti rozsudku podal stěžovatel kasační stížnost z důvodů dle § 103 odst. 1 písm. a), b) a c) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Předně namítl, že krajský soud zatížil řízení vadou, neboť rozhodl bez nařízení jednání. Dále se stěžovatel na rozdíl od krajského soudu domníval, že vzhledem ke klimatickým podmínkám a podmínkám na vozovce svým jednáním odvracel nebezpečí, spočívající v zanechání prázdného přívěsu na vozovce, přímo hrozící (nikoli pouze hypotetické) a jednal tak v krajní nouzi. Stěžovatel nesouhlasil s krajským soudem, že v nyní posuzovaném případě nebyly naplněny podmínky subsidiarity a proporcionality krajní nouze, neboť přímo hrozící nebezpečí nebylo možno odvrátit jinak a stěžovatel byl odborně způsobilý řídit jízdni soupravu (čímž zároveň nemohlo dojít k porušení či ohrožení zájmu společnosti a naplnění materiálního znaku přestupku). K tomu dodal, že správní orgány i soud bez jakéhokoli podkladu ve spisové dokumentaci dovodily, že přívěs mohla odvézt jiná osoba, aniž by bylo zjištěno, zda tomu tak bylo, či nikoli.

[5] Žalovaný odkázal na napadené rozhodnutí a na své vyjádření k žalobě a plně se ztotožnil se závěry napadeného rozsudku.

III. Posouzení kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem

[6] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody kasační stížnosti. Zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

[7] V první řadě se Nejvyšší správní soud zabýval namítanou zmatečností napadeného rozsudku [§ 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s.], kterou stěžovatel spatřoval v chybějících podmínkách řízení. Krajský soud dle stěžovatele rozhodl bez nařízení jednání, aniž byla splněna podmínka předchozího souhlasu stěžovatele.

[8] K této námitce je třeba nejprve uvést, že ji nelze podřadit pod zmatečnost řízení před soudem tak, jak ji vymezuje ustanovení § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s. Mezi podmínky řízení typicky spadá aktivní legitimace žalobce, pravomoc a příslušnost soudu, včasnost návrhu, neexistence překážek věci zahájené či rozhodnuté apod. Splnění podmínek řízení je soud povinen zkoumat již na samotném počátku řízení, jejich nedostatek stanoveným postupem odstranit a v případě jejich neodstranitelného nedostatku nemůže soud věcně rozhodnout. Otázka rozhodování s nařízením jednání či naopak bez něj se již netýká podmínek řízení, nýbrž samotného průběhu řízení. Případné pochybení soudu v tomto směru lze proto považovat za vadu řízení, nikoliv za chybějící podmínku řízení. Z tohoto důvodu se Nejvyšší správní soud zaměřil na důvodnost této námitky z hlediska tvrzené nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku spočívající v jiné vadě řízení, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.].

[9] K tomu Nejvyšší správní soud uvádí, že s ohledem na význam zásady ústnosti a veřejnosti soudního jednání zakotvené v ústavním pořádku (viz čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, čl. 96 odst. 2 Ústavy České republiky, čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, publikované pod č. 209/1992 Sb.) je jedním z nejdůležitějších pravidel soudního řízení ústnost jednání. Možnost soudu projednat věc bez nařízení jednání, takřkajíc „od stolu“, tyto zásady prolamuje, a proto je třeba podmínky pro její využití vykládat přísně a restriktivně (z řady v tomto směru shodných nálezů Ústavního soudu viz např. náleze ze dne 20. 2. 1995, sp. zn. IV. ÚS 97/94 anebo náleze ze dne 19. 7. 2007, sp. zn. II. ÚS 138/07, všechny zde citované nálezy Ústavního soudu jsou dostupné z <http://nalus.usoud.cz>).

[10] Podle ustanovení § 51 odst. 1 s. ř. s. může soud rozhodnout o věci samé bez jednání, jestliže to účastníci shodně navrhli nebo s tím souhlasí. Souhlas účastníků řízení se rovněž předpokládá, pokud do dvou týdnů od doručení výzvy předsedy senátu nevyjádří svůj nesouhlas s takovým projednáním věci.

[11] Z vyjádření stěžovatele založeného ve spisu krajského soudu na č. l. 40, na které tento soud v odůvodnění napadeného rozsudku také výslovně odkazuje, je však patrné, že stěžovatel vyslovil souhlas s rozhodnutím bez nařízení jednání pouze v případě, jestliže má soud z jeho podání za prokázané, že napadené rozhodnutí je nezákonné. Při uplatnění restriktivního přístupu k možnosti soudu projednat věc bez nařízení jednání je tedy nutné z této formulace vyvozovat, že pokud soud neměl za prokázané, že napadené rozhodnutí je nezákonné, stěžovatel nedal svůj souhlas s rozhodnutím soudu bez nařízení jednání. Je proto třeba vycházet z toho, že stěžovatel měl ústavně zaručené právo na to, aby jeho věc byla projednána veřejně a v jeho přítomnosti. Pokud svou vůli nevyužít tohoto práva projevil podmíněně, krajský soud byl povinen ji respektovat (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu

ze dne 9. 10. 2008, č. j. 2 Afs 53/2008 - 48, všechna zde citovaná rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz). V nyní posuzovaném případě tedy krajský soud pochybil a zatížil tak svoje řízení vadou, která mohla mít za následek nezákonnost rozhodnutí o věci samé. Konstatování krajského soudu na straně 4 napadeného rozsudku, že bylo rozhodnuto bez jednání na základě „*vyšlovného soublasu žalobce*“ nemá oporu ve spisu. Přehlednutím projevené vůle stěžovatele za situace, kdy zákon ukládá soudu ji respektovat, došlo k porušení ústavně zaručené zásady ústnosti jednání před soudem (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 8. 2008, č. j. 2 Aps 4/2008 – 138). Ani tehdy, pokud by krajský soud měl za to, že stěžovatel své vyjádření neformuloval jednoznačně a nebylo z něj zřejmé, jakým způsobem by je měl vyložit, nebylo namístě rozhodnout bez jednání. V takovém případě mohl soud stěžovatele vyzvat k upřesnění jeho vyjádření a při přetrvávajících pochybnostech měl ústní jednání nařídit. Ke stejnému závěru by vedlo i zohlednění pravidla uvedeného v § 41a odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, aplikovaného na základě § 64 s. ř. s., podle něhož se k úkonu účastníka, který je vázán na splnění podmínky, nepřihlíží. V uvedeném kontextu by pochopitelně na sdělení žalobce muselo být nahlíženo jako na vyjádření nesouhlasu s rozhodnutím bez jednání.

[12] K samotným právním otázkám, které se staly předmětem sporu v řízení před krajským soudem, Nejvyšší správní soud jen stručně poznamenává následující. Předeseílá však, že relevance dále vyslovených závěrů je svázána se skutkovými podklady v podobě, jak byly dosud shromážděny. Pokud z provedeného ústního jednání před krajským soudem vyplynou nějaké další relevantní skutečnosti, musí být pochopitelně promítnuty i do nového právního posouzení.

[13] K námitce týkající se krajní nouze Nejvyšší správní soud uvádí, že předpokladem pro posouzení určitého jednání jako jednání v krajní nouzi je zapotřebí splnění několika kumulativních podmínek. Pokud byt' jen jedna z podmínek naplněna není, o jednání v krajní nouzi se jednat nebude. Jednou z takových podmínek je subsidiarita krajní nouze, tedy to, že případné nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému zákonem nebylo možno v dané situaci odvrátit jinak. Lze tedy přisvědčit krajskému soudu v tom, že pokud by v nyní posuzovaném případě bylo prokázáno, že přívěs z vozovky mohla odvézt jiná osoba, např. řidič, jenž původně řídil porouchané vozidlo, nebylo třeba zjišťovat aktuální situaci na vozovce, resp. aktuální klimatické podmínky. Krajský soud rovněž nepochybil, když za okolnosti snižující nebezpečnost stěžovatelova jednání nepovažoval v konkrétní situaci to, že stěžovatel je dobrým řidičem a hmotnost přívěsu byla nižší, než takového, který byl oprávněn dle svého řidičského oprávnění řídit, a přiléhavě vyložil i pojem materiální stránky přestupku. V obecných rysech je možno tyto úvahy krajského soudu označit za správné, nicméně v novém rozhodnutí bude třeba zohlednit i okolnosti, jež případně vyplynou z ústního jednání.

IV. Závěr a náklady řízení o kasační stížnosti

[14] Shora uvedeným pochybením krajského soudu byl naplněn kasační důvod zakotvený v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., k němuž by Nejvyšší správní soud přihlížel i bez řádně vznesené námítky, tj. z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud proto napadený rozsudek zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 věta první před středníkem s. ř. s.). Zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je tento soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí (§ 110 odst. 4 s. ř. s.). Krajský soud tedy v dalším řízení nařídí ústní jednání ve věci a umožní stěžovateli osobně se vyjádřit ke všem skutečnostem a důkazům, případně dle své úvahy provede důkazy další, budou-li navrženy. Následně znovu posoudí

důvodnost podané žaloby v mezích žalobních bodů a vypořádá se s vyjádřeními účastníků o skutkových a právních otázkách, učiněnými při ústním jednání.

[15] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. března 2014

JUDr. Petr Průcha
předseda senátu